

Jernkystens helte

OPGAVE 15

Arctic af Hull 2:

1. Læs i fællesskab eller hver for sig avisartiklen nedenfor om "Arctic of Hull's" forlis.
2. Svar derefter i fællesskab på følgende spørgsmål:

<i>I artiklen er der det en korrespondent fra avisen, der beretter om hændelsen. Hvad kalder man sådan en beretning?</i>	
<i>Hvorfor er det klogt af kaptajnen på skibet fra Hannover, at sætte alle sejl og sejle mod land?</i>	
<i>Hvor mange skibe forliste i den storm ud for Harbøre Strand?</i>	
<i>Hvorfor var forliset særlig slemt for kaptajnen på den franske brig?</i>	
<i>Snak i gruppen om, hvorvidt spillet giver jer en oplevelse, der passer på beretningen om redningen af mandskabet på Arctic of Hull. Hvad synes I passer, og hvad passer ikke?</i>	

DAMPSKIBET "ARCTIC" STRANDING

Vi have modtaget følgende Skrivelse, dateret Harboøre Strand den 4de og 5te Oktober, hvori der gives en gribende Skildring af Skibbrudene der paa Kysten og navnlig af Dampskibet "Arctic's" Stranding.

Onsdagen den 3die Oktober omtrent ved Middagstid reiste sig en Storm fra Sydvest, saa voldsom, som selv de ældste Folk her i Egnen næppe have oplevet den. Kun den, der lever paa Jyllands Vestkyst og paa Heden, kan gjøre sig et Begreb om den Voldsomhed, hvormed en saadan Storm raser, og de ødelæggelser, som den kan foraarsage. Enhver tænkte paa Søen og Sømændene, dog vare vi i denne Henseende temmelig .. ? .. saalænge Vinden vilde holde sig i Sydvest. Stormen rasede hele Natten, enkelte Huse omstyrtedes, den endnu udestaaende Sæd hvirvledes til alle Sider, Tagene bortreves af mange Huse.

Torsdag Morgen den 4de oprandt, og Vinden var Gudskelov endnu Sydvest; intet Skib var i sigte, Hen paa Formiddagen drejede Vinden sig imidlertid til Vest med en Streg til Nord, og Følgerne viste sig snart. Omtrent Kl. 11 hørte jeg, at et Skib var strandet, og da jeg gik udenfor min Gaard, saa jeg ikke mindre end tre Skibe staaende paa Stranden, det nærmeste en halv Miil og det fjerneste tre Fjerdingvej borte fra mit Hjem. Havet kunde tydeligt sees over Klitbakkerne, og for en ukyndig Iagttager syntes det, som om det midterste Skib var kastet heelt op paa Bakken, thi baade Master, Takkelage og Skandseklædning vare synlige. Jeg kjørte straks ud til Stranden. Stormen rasede endnu, Skummet fra Havet drev som Sneeflokker over Klitterne langt ind paa Engene. Et kort Stykke fra det strandede Skib forlod jeg Vognen og gik igjennem Klitterne ned til Stranden. Havet var voldsomt oprørt, taarnhøje Bølger brøde imod Brændingen og rullede frem og tilbage ved Foden af Klitbakken.

Foruden de strandede Skibe saaes ude i Søen, omtrent en lille Miil ude, en Damper og noget nærmere mod Landet en Brig. Damperen arbejdede af al Kraft imod Nord, men det var tydeligt at see, at dens Anstrengelser vare forgjæves, den drev nærmere imod Land. Fiskernes Ord lød eenstemmig: *"Inden to Timer have vi dem!"* Samtidig mødte vi to reddede Søfolk fra et af de strandede Skibe og hørte tillige, at endnu to vare reddede og bragte op til en nærliggende Gaard. Skibet var en fransk Brig, det havde mistet den agterste Mast, som laa i Vandet, fastholdt ved det ene Vant; to Mand vare endnu paa Skibet, den ene sagdes død, den anden var Skibsdrengen, der ikke havde vovet at betro sit Liv til Trossen. Vi gik derpaa op til Gaarden; her sad Kapitainen og den ene af Mandskabet, de to andre vare bragte til sengs. En af mine Ledsagere underholdt sig med Kapitainen og trøstede ham saa godt, det var muligt. Han skildrede os sin Elendighed; for to Dage siden var han gaaet fra Arendal, selv var han fra Auray i Bretagne; Skibet hvis Navn var *"Trois Soeurs"* var ikke assureret, de to Tredjeparter tilhørte ham selv; det var en Medgift med hans Kone. Derpaa gik vi til det næste Skib; det var en Hannoveraner og laae et Par tusinde Alen længere imod Nord ved Sønderlanger. Her var Mandskabet reddet, vi saa i Frastand de sidste komme i Land i Redningstolen. Jeg kan ikke undlade at bemærke, at de strandede Hannoverere gjorde et ganske andet Indtryk paa mig end Franskmændene, medens disse kom i land næsten nøgne uden Orden - hvad enten nu Skrækken har bedøvet dem, eller, hvad jeg har nogen Grund til at formode, Disciplinens Baand vare løste - kom Hannoveranerne fuldkommen paaklædte, og Kapitainen stod paa Strandbredden og samlede sit Mandskab; en Mand var tilbage ombord, som samlede Klæderne sammen, stuvede dem i Sække, og først da alt var reddet, hvad reddes kunde, gik han fra Borde.

Imidlertid var Dampskibet kommet Kysten paa en Fjerdingvej mer; Briggen var gaaet imod Syd, men kom tilbage for fulde Seil. *"Om en halv Time have vi dem begge!"*, sagde en gammel Fisker; *"Damperen kommer først"*. Redningsmandskabet stod rede med Raketapparatet. Klokken var omtrent 4 om Eftermiddagen, Stormen begyndt at lægge sig noget, men Havet var lige voldsomt. Kapitainen paa Dampskibet, som ikke vilde lade noget uforsøgt, lod to Ankere falde ved den yderste Revle. *"Det gaaer aldrig godt"*, sagde Fiskerne, *"han ligger paa et alt for farligt Sted"*. *"Han kjender ikke Harboøre Strand"*, sagde en gammel Mand; *"see blot til Briggen, han kjender Sagen bedre. Gud veed, om disse Folk ikke have været her før?"* Og virkelig saa jeg i samme øieblik Briggen sætte alle Seil til og som et Lyn fare over Revlerne lige op paa Kysten. Det var ogsaa en Hannoveraner, ført af en Kapitaen Schultze, som for et Par Aar siden var strandet en halv Miil sydligere. Han kjendte Harboøre Strand og vidste, at her er al Modstand unyttig. Jeg blev en Stund staaende og saa efter Damperen: denne blev liggende ved Revlen, bestandig overskyttet af Bølgerne. Stormen lagde sig mere og mere, og jeg begyndte at haabe paa dens Frelse. Jeg gik indenfor Klitterne for at naa ned til Briggen, der laae omtrent 2000 Alen sydligere; Klitterne unddrog mig saaledes en Tid Synet af Damperen, men paa een Gang saa jeg dens Master længere imod Syd og et langt Stykke nærmere imod Land. Uden at ane Ulykken gik jeg atter over Bakkerne for at komme ned til Havet, da jeg pludselig fra Toppen af Klitten opdagede ødelæggelsen

i dens fulde Storhed. Skibet var slaaet læk, men var drevet ind paa den midterste Revle, omtrent 700 Alen fra Land, og sunket paa dette farlige Sted. Skandsen stod under Vand, den øvrige Del af Skibet var endnu oven Vande, i Masterne hang Mandskab og Passagerer, hvis hjerteskræende Skrig lød over Klitterne. Det var et Syn, som jeg aldrig før har seet, og som jeg beder Vor Herre at fritage mig for at vrere Vidne til oftere, det var et Syn, som kunde ryste selv det letsindigste Menneske. Alt Haab beroede paa, at Skibet kunde holde sammen, indtil Stormen lagde sig saa meget, at Redningsbaaden kunde bruges, at anvende Raketapparatet var umuligt, da Skibet laa saa langt fra Landet. Jeg blev staaende paa Klitten og saa, hvorledes Vandet hvert øieblik gik hoiere op paa Skibet; efter en halv Time naaede det til den forreste Mast. Pludselig horte jeg en dump Bragen, det var Dækket, som løsnedes, og i samme øieblik foer en Bomuldsballe ud af Ski bet, kastedes med en rasende Hurtighed omtrent 1000 Alen ned imod Syd og drev derefter ind paa Stranden. Nu gik det Slag i Slag: Baade og Tønder, [...]pakker og Bomuldsballe, Kasser og Kufferter [... ? ...] ud af det revnede Skib og bedækkede snart hele Kysten. Saaledes blev det ved omtrent en Time. Vinden sagtnedes mere, og Skibet stod Gudskelov endnu urørt. Mørket begyndte at falde paa, jeg blev staaende, saa længe jeg kunde skimte Passagerne, det ene øieblik dybt bedrøvet, det næste atter fuld af Haab; endnu havde jeg Ingen seet slippe Masten og falde overbord.

Natten faldt paa, og jeg kunde Intet see mere. Jeg bad en stille Bøn for dem i Masten og dem derhjemme; hele Natten - og hvor lang var ikke denne Nat! - tænkte jeg paa dem og takkede Herren for, at det næsten blev blikstille. Saa snart det gryede ad Dag, speidede jeg atter efter Damperen, og Gudskelov! Den laa endnu paa samme Sted uden at være sunken mere end om Aftenen. Jeg var overbevist om, at Alle i Masteme vare reddede, men desværre var det endnu ikke Tilfældet. Redningsbaaden var tidlig om Morgenens kommen fra sin Station til Stranden, men dens Mandskab ansaa ethvert Forsøg for umuligt. Tiden gik hen indtil høit op paa Formiddagen; Justitsraad Claudi anvendte ethvert Middel, baade Trusler og Løfter, han lovede enhver, der kom tilstede, en rundelig Pension, forsikkrede Folkene, at hvis Nogen af dem omkom under Forsøget, da vilde han sørge for deres Efterladte, tilbød dem, der vilde gaae ud, 100 Rbl. af sin egen Lomme, og hvem der kjender hans Indflydelse, Karakter og Formue, veed, at han baade vilde og kunde holde sit Løfte, men Alt var forgjæves. Skibsbygmester Andersen fra Lemvig ilede hen til en i Nærheden liggende norsk Brig og kom straks tilbage med Styrmanden og en deel Matroser, men da disse saa Faren, tabte de alle Modet med Undtagelse af Styrmanden. Andersen erklærede at vilde gaae med som første Mand. Styrmanden lovede at tage Roret, en gammel Englænder (Mr Carl?), der just var tilstede, sluttede sig til dem, og med fulgte de Frivillige: Fiskerkarl Anders Pedersen Hav af Langerhuse, Tømmermand Jens Eriksen Møller, Fiskerkarl Anders Jensen Wrist og endnu en Mand, hvis Navn jeg ikke mindes. Det var et farligt Vovestykke; den store Baad, som kræver 8 Aarer og 10 Mands Besætning, maatte gjøre Forsøget med 7 Mand; Normanden sad ved Roret. Det var et rædsomt Syn; vistnok ti Gange kastedes Baaden tilbage paa Stranden. Andersen, der roede den ene Stævnaare, kastedes overbord, men blev lykkeligvis halet ind igjen; Jens E. Møller havde samme Skæbne. Normanden styrede Baaden med en Rolighed og en Munterhed, som var det en Lysttour, igjennem Stormen hørte man hans Raab: *"Kun friskt paa Folk! ... Om igjen, hun gaaer nok! ... Der faldt En overbord, ind med ham igjen!"* Og visselig maa man sige, at Vorherre er de Modiges Beskytter. Baaden kom omsider lykkelig over Brændingen til Skibet, modtagen af et jublende Raab af Englænderne i Masten. Den agterste Mast blev hurtigt tømt for sin levende Byrde, og nu begyndte Redningen fra Formasten. Da saa mange Passagerer, som Baaden kunde rumme, vare komne i den, satte den af og naaede i et øieblik atter Land. Da Baaden kom til Land, lød atter et jublende Hurra fra Skibet. Den første Tour var nu overstaaet, og dens lykkelige Udfald gav Mod til at gjentage Forsøget. Det samme Mandskab med Undtagelse af den syvende Mand, gik atter i Baaden, denne Gang forstærket med Brødrene Ungkarlene Lars Larsen og Niels Christian Larsen og Fisker Jacob Thomsen Agger. Farten til Dampskibet gik denne Gang lettere, takket være det første heldige Forsøg og det forøgede Mandskab; Andersen sad denne Gang i Stævnen. Dampskibets sidste Mast blev hurtigt tømt, og Baaden ilede tilbage. Da den naaede Land kæntrede den, flere styrtede i Bølgame, og destoværre blev to Personer, begge hørende til de Skibbrudne, bortrevne af Brændingen. Da alle Hænder vare beskjæftigede med at redde dem, der vare styrtede i Havet, agtede Ingen endnu paa den kæntrede Baad; da denne senere var rejst i Vejret, laa den gamle Englænder død under den med knust Hoved. Lars Larsen og Jacob Agger vare begge haardt forslaaede.

Jeg haaber, at den danske Regering vil paaskjønne de Mænds Mod og Uforfærdethed, som saaledes have sat Livet paa Spil for at redde deres Medmennesker, og dersom jeg ikke efter egen Dom, men efter den almindelige Mening skal fremhæve nogen Enkelt, saa er det den norske Styrmand (*Desværre meddeler vor Korrespondent ikke Navnet paa denne brave Normand. Red.), Skibsbygmester Andersen og Anders Jensen. Den Sidste talte jeg med et Par Timer efter. *"Vorherre hjalp mig denne Gang"*, sagde han; *"naar det igjen gjælder, skal jeg ikke trække mig tilbage"*. Det er et ungt Menneske paa 22 Aar, Søn af Husmand Jens Petersen i Wrest. Englænderne, baade Mandskab og Passagerer, kom næsten nøgne i Land; de havde tænkt sig

Muligheden af at kunne redde sig ved Svømning og derfor kastet Overtøj og Støvler. Men i det øieblik, da de forkomne Skibbrudne satte Foden paa Land, var det, som om hele Nattens Lidelser i et Nu vare glemte.

Reddede blev fra Dampskibet [...] Kapitainen, anden og [...]sagerer og 14 Mænd [.....] Drukne ere, saavidt jeg veed, [....] nemlig Første Styrmanden, der omkom ved Kæntringen af Baaden, en Passenger, Mr. Sheridan Knowles, en Dame[.....] Butterworth, gift med en Fabriksbestyrer i St. Petersborg, hendes Barn Eliza, 2 Aar gammel, en ugift Dame og, saavidt jeg veed, 4 Mand af Besætningen, foruden Opvarningspigen, L[....] Bjørkman, svensk af Fødsel. Af disse ere fundne Barnet, hvis Lig drev i Land den samme Dag, og Opvarningspigen. Jeg har seet Havet til forskjellige Tider og været Vidne til dets Virkninger paa de strandede Skibe, men aldrig har jeg seet Mage til ødelæggelse. En Strækning af over 1 000 Alen var Dagen efter Strandingen ligesom besaaet med Vragstykker, og iblandt disse var det ikke muligt at finde et heelt Exemplar af nogen Ting. Alt var knust i smaa Stykker, først langt om længe fandt jeg en ubeskadiget Aare.

Af de Frelste have vi hørt noget Nærmere om Skibet. Det var Dampskibet "Arctic", Kapitain John Brown, fra Hull, bestemt til St. Petersborg med Fragt og Passagerer. Da det begyndte at synke, blev Kahytten øieblikkelig fyldt af Vand, Damerne og Barnet blev trukne op paa Dækket, men i samme øieblik skyllede overbord; Damerens Redningsbaad blev sat ud, men knustes i samme øieblik, og i den værende 4 Mand styrtede i Havet.

I Søndags Eftermiddags blev Barnet Eliza Butterworth begravet paa Harboøre Kirkegaard. Det var en gribende Begravelse. Liget blev ledsaget af Kapitainen, Passageme og Sømændene til Præstegaarden og bragt ind i Huset. Efter at vi havde sunget et Psalmevers, bar 4 Matroser Kisten til Kirkegaarden; Mandskab og Passagerer, Præstens Familie og flere af Bønderne fulgte Parviis. Efter Jordpaakastelsen bad Præsten en kort Bøn for Moderen, som endnu ikke var funden, for Faderen, som vistnok i denne Stund ventede at favne sin Hustru, og sluttede med en Takkebøn til ham, der havde frelst den lille Skare, der nu stod ved Barnets Grav. Skjøndt ingen af de Frelste forstod et Ord Dansk, har jeg aldrig seet saa bevægede Ansigter, ikke et øie var tørt. Jeg ønskede at kunne læse, hvad der foregik i de Omstaaendes Hjerter, og kjende de Følelser, som besjælede dem. Eet stod vist klart for os alle, Skriftens Ord: *"Der er kun et Skridt mellem mig og Døden"*. Jeg siger, at det var en gribende Begravelse, ikke ved Pomp og Pragt, vi havde hverken Bedemænd eller Kareter, hverken Ligvogn eller Sørgekapper; Passagerer og Søfolk mødte i deres daglige Dragt, nogle i Bøndernes Klæder, og en af Passageme havde Trætøfler paa Føddeme, men alle som en vare de mødte for at vise deres lille Rejsfælle den sidste Kjærlighedstjeneste.

Og hermed slutter jeg min Skildring af det sørgelige Optrin. De maa ikke fordre nogen Orden i Fremstillingen, dertil har Tiden været mig for knap, Sindet for bevæget, og Katastrofen for overvældende. Kun Eet kan jeg indestaa for, og det er, at de Fakta, jeg har anført, ere paalidelige.

[Teksten må være skrevet af pastor Vaubel, Harboøre]